

Informator 6

26. savetovanje JUKO CIGRE,

Banja Vrućica - Teslić, 25 – 30. maj 2003.

Jedan od 53 nacionalna komiteta CIGRE (Conceil International des Grands Reseaux Electriques), JUKO CIGRE - Jugoslovenski komitet Međunarodnog Saveta za velike električne mreže, održao je redovno 26. savetovanje od 25. do 30. maja 2003.godine u Banji Vrućici – Teslić. Na Svečanom otvaranju u prisustvu oko 700 učesnika i delegata iz Srbije, Crne Gore i Republike Srpske i inostranih gostiju, uvodno izlaganje dao je predsednik JUKO CIGRE g. Radomir M.Naumov. Skup su pozdravili generalni direktori tri elektroprivrede a otvorio ga je Predsednik vlade Republike Srpske g. Dragan Mikerević.

Dodeljene su zahvalnice generalnom i velikim pokroviteljima i održan je prikladan umetnički program.

*mr Emilija Turković, Predsednik Organizacionog odbora 26. savetovanja,
Radomir M. Naumov, Predsednik JUKO CIGRE, Gordana Spaić, Generalni
sekretar i
Zdravko Ostojić, Generalni direktor ZTC Banja Vrućica*

Stručni rad Savetovanja odvijao se u tri sale i razmatrana su 184 referata svrstana u tri sekcije i petnaest grupa čija problematika odgovara preferencijalnim temama i predmetu rada odgovarajućih studijskih komiteta JUKO CIGRE. Svaki studijski komitet je doneo svoje zaključke i utvrdio preferencijalne teme za sledeće 27. savetovanje i proglasio najzapaženiji referat.

Održana je redovna Skupština na kojoj je usvojena nova organizacija i sadržaj rada studijskih komiteta JUKO CIGRE. Nova šema obuhvata šesnaest studijskih komiteta koje je usvojila Generalna skupština CIGRE avgusta 2002. godine u Parizu. Prema Statutu JUKO CIGRE čl.34, broj studijskih komiteta i sadržaj njihovog rada se određuje prema broju i sadržaju rada studijskih komiteta CIGRE pa je Izvršni odbor JUKO CIGRE predložio Skupštini, posle sprovedene ankete među individualnim i kolektivnim članovima i na osnovu predloga radne grupe za reorganizaciju, da se prihvati nova organizacija i novi sadržaji rada STK. Nova šema ima za cilj da predmet rada približi realnim potrebama i svim promenama u elektroenergetskom sektoru. Novi momenti su uključivanje aspekta ekonomije koja ulazi na velika vrata u više studijskih komiteta a jedan (C1) se zove Ekonomija i razvoj EES. Da bi se pokrile nove ciljne grupe kao što

su tržište električne energije i deregulacija, distributivni sistem i distribuirana proizvodnja i performanse sistema zaštite životne sredine, formirani su potpuno novi studijski komiteti i proširen je predmet rada postojećih.

U tabelama 1 i 2 dat je uporedni pregled studijskih komiteta koji su pretrpeli manje izmene, novih i dosadašnjih studijskih komiteta JUKO CIGRE.

Tabela 1 - STK JUKO CIGRE koji su pretrpeli manje izmene

Dosadašnji STK	Novi STK
11 Obrtne mašine	A1 Obrtne električne mašine
12 Transformatori	A2 Transformatori
13 Rasklopni aparati	A3 Visokonaponska oprema
14 Jednosmerni prenos i oprema energetske elektronike	B4 HVDC i energetska elektronika
15 Materijali za elektrotehničke svrhe	D1 Materijali i savremene tehnologije
21 Energetski kablovi	B1 Kablovi
22 Nadzemni vodovi	B2 Nadzemni vodovi
23 Postrojenja	B3 Postrojenja
34 Zaštita, automatika i merenja	B5 Zaštita i automatizacija
35 Telekomunikacije i daljinsko upravljanje	D2 Informacioni sistemi i telekomunikacije
39 Upravljanje i eksploatacija EES	C2 Upravljanje i eksploatacija EES

Tabela 2 - Novi STK JUKO CIGRE

Dosadašnji STK	Novi STK	Napomena
33 Prenaponi i koordinacija izolacije u EES	C4 Tehničke performanse EES	Novi STK C4 obuhvata predmet rada prethodnih STK 33 i 36
36 Elektromagnetska kompatibilnost EES		
37 Planiranje i razvoj EES	C1 Ekonomija i razvoj EES	Predmet rada STK C1 obuhvata deo STK 37, deo STK 38 i nov sadržaj
38 Analiza EES	C5 Tržište električne energije i deregulacija	Predmet rada novog STK C5 je sadržaj rada STK 38 formulisan na savremen način
-	C3 Performanse sistema zaštite životne sredine	Novi STK u čiji sadržaj ulazi deo dosadašnjeg STK 37
-	C6 Distributivni sistemi i distribuirana proizvodnja	Novi STK

Prema odluci Skupštine, Izvršni odbor JUKO CIGRE će u postojećem sastavu, za šest meseci, a najkasnije do kraja 2003., oformiti i omogućiti rad novih studijskih komiteta.

Skupština je na predlog Izvršnog odbora usvojila Izveštaj o radu između dve skupštine prema kojem će se buduće aktivnosti JUKO CIGRE odvijati u sledećim glavnim pravcima:

- usaglašavanje rada IO sa novim sastavom i strukturom STK,
- promocija mladih članova radi uključenja u rad na međunarodnom i domaćem planu;
- bolje prenošenje rada radnih grupa i rada studijskih komiteta CIGRE od strane naših članova na domaći plan;
- organizaciono prilagođavanje JUKO CIGRE novim uslovima konkurentskih odnosa

između elektroprivrednih organizacija i u društvu u celini;

- iznalaženje sigurnih i obimnijih načina finansiranja aktivnosti JUKO CIGRE;
- izrada kriterijuma za finansiranje učešća naših članova u radu radnih grupa i studijskih komiteta na domaćem i međunarodnom planu;
- promocija i aktiviranje novih organizacija radi uključivanja u rad CIGRE i JUKO CIGRE;
- intenziviranje informisanja svih struktura zainteresovanih za predmet rada JUKO CIGRE a naročito rukovodećih i upravljačkih struktura u kolektivima radi prenošenja rezultata rada CIGRE i JUKO CIGRE;
- saradnja sa JUKO CIRED, Sekcijom IEEE i drugim domaćim i međunarodnim strukovnim organizacijama;
- saradnja sa nacionalnim komitetima CIGRE iz okruženja.

Izložena je Aktuelna tema pod naslovom "Perspektive elektroprivrede u Republici Srpskoj u sklopu reforme elektroenergetskog sektora u Bosni i Hercegovini".

Posle izlaganja materije na visokom tehničkom i profesionalnom nivou od strane g. Dušana Mijatovića i g. Dragana Anđelića iz Elektroprivrede Republike Srpske, diskusija je pokazala da postoje još brojna nerazjašnjena pitanja i veliki interes auditorijuma za ovu problematiku.

Održana je Tribina na temu "Elektronska brojila. Tehnološke mogućnosti i savremene potrebe" koja je privukla pažnju učesnika.

Na Izložbi tehničkih dostignuća i usluga iz domena predmeta rada JUKO CIGRE, uzelo je učešće 29 firmi iz Srbije, Republike Srpske, Hrvatske, Slovenije i predstavništva firmi iz Engleske, Austrije, Francuske, Nemačke i Italije. Takođe je održan Poslovni klub i 14 firmi je predstavilo svoje programe. Ostvareni su brojni poslovni kontakti.

Učesnici su mogli u slobodno vreme da razgledaju Banja Luku, posete Sajam Elektromaštinstva, Manastir Liplje u okolini Teslića (XIII vek) i pogledaju pozorišnu predstavu.

Manastir Liplje (XIII vek)

Savetovanje je praćeno u medijima (štampanim i elektronskim) i razgovori sa autorima radova su svakodnevno objavljivani na odabrane teme iz referata. Direktori elektroprivreda su takođe izneli planove razvoja.

26. savetovanje je dalo zapažen doprinos uspešnom radu elektroenergetskih sistema a JUKO CIGRE je pokazao spremnost da ide u korak sa promenama u elektroenergetskom sektoru.

Međunarodni Kolokvijum o revitalizaciji nadzemnih vodova

Beograd, 06 – 10. maja 2003.

Međunarodni Kolokvijum o revitalizaciji nadzemnih vodova organizovan je na osnovu saglasnosti Izvršnog odbora JUKO CIGRE i SC B2 CIGRE. Za organizaciju Kolokvijuma formirani su Organizacioni, Tehnički i Počasni odbor. Organizator Kolokvijuma bio je JUKO CIGRE a Generalni sponzor Elektroprivreda Srbije.

Preferencijalne teme za Kolokvijum svrstane u devet grupa, usvojio je Tehnički komitet. Osmam grupa je razmatrano prvog dana Kolokvijuma, a drugi dan je bio rezervisan za devetu grupu o probabilističkom prilazu projektovanju nadzemnih vodova.

Na Kolokvijumu je bilo oko 100 učesnika od kojih je 30 iz inostranstva.

Rad Kolokvijuma odvijao se u Sava Centru od 06. do 10.05.2003. god. Razmatran je 31 rad koje je prezentiralo 48 autora/koautora. Autori 12 referata su strani učesnici (Nemačka, Švajcarska, Francuska, Ukrajina, Norveška, Belgija, Kanada, Mađarska, Iran).

Na Svečanom otvaranju Kolokvijuma učesnike su pozdravili Ministar za nauku, tehnologiju i razvoj dr D. Domazet, Pomoćnik Ministra energetike i rudarstva g-đa Lj.Hadžibabić, Generalni sekretar CIGRE g. J.Kowal, Generalni direktor Elektroprivrede Srbije Prof. dr Lj.Gerić, a otvorio ga je Predsednik JUKO CIGRE g. R.Naumov. Rad Kolokvijuma odvijao se u devet grupa u skladu sa temama, i predsedavali su naši i strani stručnjaci zajedno sa stručnim

izveštiojcima. Za svaku od razmatranih tema doneti su zaključci koji su razmatrani na STK 22 na 26. savetovanju JUKO CIGRE u Banji Vrućici i dostavljeni Izvršnom odboru.

G. Jan Rogier (Belgija) rukovodilac WG B2.06 CIGRE, g. Laurent Pargamin (Francuska) predsednik IEC/SC 36C, g. Chris Thorn (UK) član WG B2.06, g. Elias Ghanoum (Kanada) Fellow IEEE1, Predsednik IEC/TC 7, IEC/TC11/WG 08, g. Svein Fikke (Norveška) član WG B2.16, Konsultant, Pavel Froněk (Republika Češka) Sekretar WG B2.06

Posle Kolokvijuma održan je i sastanak najstarije Radne grupe WG B2.06 za projektovanje nadzemnih vodova CIGRE u koju su priključena dva naša stručnjaka za redovne i dva za dopisne članove. Radu Radne grupe prisustvovao je i zapažen broj naših stručnjaka.

Na kraju Kolokvijuma za sve zainteresovane stručnjake g. Elias Ganum iz Hydro-Quebec Kanada, održao je jednodnevni kurs o računarskom programu za projektovanje dalekovoda PLS-CADD (subota 10/05/03) u prostorijama ED Beograd.

Diskusije na Kolokvijumu u kojima su učestvovali svi strani i zapažen broj naših stručnjaka, su bile naročito korisne.

Za Kolokvijum je štampana knjiga referata i CD na engleskom jeziku, a službeni jezici su bili engleski i srpski, uz simultano prevođenje.

U holu Sava Centra je održana izložba na kojoj su učestvovali Dalekovod - Zagreb, MINEL DV - Beograd, Alcatel, FCI - Francuska, Elektroporcelan - Aranđelovac, Berndorf – Austrija i Fotona – Slove-nija.

*Poseta Generalnog sekretara CIGRE g. Jean Kowala Hramu Svetog Save u Beogradu
za vreme Kolokvijuma*

NOVOSTI

JUKO CIGRE

Prihvaćena su četiri rada naših autora za 40. savetovanje CIGRE od 29/08 do 03/09/2004. u Parizu.

Obavljeno je formiranje novih studijskih komiteta JUKO CIGRE sa novim oznakama i predmetom rada u skladu sa odlukom Skupštine iz maja 2003.

Nova organizacija sadrži 16 studijskih komiteta sa osnovnom strukturom oko 300 individualnih članova.

CIGRE

Obnavljanje članstva studijskih komiteta CIGRE 2004-2006 je u toku. Rok za dostavljanje predloga od strane Nacionalnih komiteta u Pariz je **15. januar 2004.** Može je a) potvrditi članstvo i/ili prijaviti: b) penzionisane članove, c) isticanje mandata, d) produžetak članstva, e) promenu statusa (redovni član/član posmatrač), f) nove kandidate. Novi kandidati treba da ispune standardizovani upitnik za CV.

STRUČNI SKUPOVI

Domaći

održani

- ◆ 26. savetovanje JUKO CIGRE, od 25/05 do 30/05/2003., Banja Vrućica - Teslić

planirani

- ◆ 12. simpozijum Upravljanje i telekomunikacije u EES, maj 2004.
- ◆ 18. simpozijum o Kablovima, septembar 2004.

Međunarodni

održani

- ◆ CIGRE SCB2 and JUKO CIGRE Colloquium on Overhead Lines Revitalization, Belgrade, from 06/05 to 10/05/2002.
- ◆ Šesta konferencija slovenskih elektorenergetčara, Slovenski komitet CIGRE – CIREC, Portorož, 26 – 29. maja 2003.
- ◆ Četvrto savetovanje, Makedonski komitet CIGRE, Ohrid, septembar 2003.
- ◆ Colloquium on "Asset Management of Switching Equipment and New Trends in Switching Technologies" Sarajevo, Bosnia and Herzegovina, from 15/09 to 16/09/2003.
- ◆ Tutorial "International School on High Voltage Circuit Breakers" Sarajevo, Bosnia and Herzegovina, from 17/09 to 18/09/2003.
- ◆ Study Committee D2 Colloquium "New developments in telecommunication and information systems for Power Electricity Industry" Rio de Janeiro, Brasil. 17-18. September 2003.
- ◆ Šesto savetovanje BH komiteta CIGRE, Neum, 28/09 do 02/10/2003.
- ◆ CIGRE/IEEE PES International Symposium on "Quality and Security of Electric Power Delivery Systems", Montreal, Canada, from 07/10 to 10/10/2003.
- ◆ 1st Iberian-American Conference on Electric Energy - IBERELEC 2003, Madrid, Spain, 20-21/11/2003

planirani

- ◆ 2004 CIGRE Session, Paris, France 29. August-3. September 2004.

Regionalni skupovi

održani

- ◆ Regional Conference organized by the Russian National committee of CIGRE, St. Petersburg, Russia, 17-19 September 2003. Theme: "The future of European Electric Power Industry in the Synchronous Operation of East-West Interconnection"

PUBLIKACIJE

Sekretarijat JUKO CIGRE raspolaže sledećim novim publikacijama:

- Zbornici radova sa 26. savetovanja JUKO CIGRE u 14 svezaka i CD
- CIGRE SC 22 and JUKO CIGRE Colloquium on Overhead Lines Revitalization, Book and CD
- Izabrana poglavlja iz visokonaponskih postrojenja - J. Nahman et al, 2002.
- Elektrotehnički materijali - P. Osmokrović, 2003.
- Šesto savetovanje BH komiteta CIGRE, Neum, 28/09 do 02/10/2003. (CD)

- Colloquium on "Asset Management of Switching Equipment and New Trends in Switching Technologies" Sarajevo, Bosnia and Herzegovina, from 15/09 to 16/09/2003. (CD)

- CIGRE/IEEE PES International Symposium on "Quality and Security of Electric Power Delivery Systems" Montreal, Canada, from 07/10 to 10/10/2003. (CD)
- Evropa od A do Š - Fondacija Konrad Adenauer, V. Vajdenfeld, V. Vesels
- Priručnik Provodnici za nadzemne vodove - Đ. Glišić, Đ. Tufegdžić (provodnici@verat.net)

Nove publikacije CIGRE

- Management of existing overhead transmission lines, WG 22.13, **N° 175**
- Ageing of the system. Impact on planning, WG 37.27, **N° 176**

- Diaphragms for lattice steel supports, WG 22.08, N° 196
- Design Guidelines for Power Station Auxiliaries and Distribution Systems, WG 23.04, N° 197
- Glossary of Terms Used in The Electricity Supply Industry, WG 37.38.39, N° 198
- Interfaces in accessories for extruded HV and EHV cables, WG 38.01.11, N° 199
- Isolation and Restoration Policies, WG 34.08, N° 200
- Maintenance – Outsourcing Guidelines, WG 23/39.14, N° 201
- CIGRE Guide HVDC Stations Audible Noise, WG 14.26, N° 202
- Optimal Network Structure in an Open Market Environment, WG 38.05.10, N° 203
- Guidelines for Conducting Design Reviews, WG 12.22, N° 204
- Custom Power - State of the art, WG 14.31, N° 205
- The Design of Transmission Line Support Foundations, WG 22.07, N° 206
- Thermal Behaviour of Overhead Conductors, WG 22.12, N° 207
- Power System Restoration: The Needs and Environment of Control Centre Operators, WG 39.01, N° 208
- The Short Circuit Performance of Power Transformers, WG 12.19, N° 209
- Interfaces in accessories for extruded HV and EHV cables, WG 21.15, N° 210
- General overview on experience feedback methods in the field of electrical equipment., CE/SC 23/12/13/21/22, N° 211
- Report on survey to establish protection performance during major disturbances., CE/SC 34, N° 212
- Engineering guide on earthing systems in power stations., CE/SC, N° 213
- The mechanical effects of short-circuit currents in open airsubstations. Part II. A companion book to brochure 105., CE/SC 23, N° 214
- HVDC converter stations for voltages above +/- 600 kV., CE/SC 14, N° 215
- Joints on transmission line conductors: field testing and replacement criteria., CE/SC 22, N° 216
- The benefits of mobile data - How can they be realized?, CE/SC 35, N° 217
- Gas insulated transmission lines (GIL), CE/SC 23, N° 218
- Testing DC extruded cable systems., CE/SC 21, N° 219
- Network planning in a deregulated environment., CE/SC 37, N° 220
- Improving the impact of existing substations on the environment CE/SC B3, N° 221
- On voltage and power stability in AC/DC systems CE/SC 14, N° 222
- Active filters in HVDC applications, CE7SC 14, N° 223
- Emerging technologies and material challenges (Panel 2002), CE/SC D1, N° 224
- Electrical power systems 2020. (Panel 2002), CE/SC D1, N° 225
- Knowledge rules for partial discharge diagnosis in service, CE/SC D1, N° 226

- Life management techniques for power transformers, CE/SC A2, **N° 227**
- Service aged insulation.Guidelines on managing the ageing process., CE/SC D1, **N° 228**
- Hightemperature superconducting (HTS) cable systems, CE/SC B1, **N° 229**
- Assessment of existing overhead line supports, CE/SC B2, **N° 230**
- Definition and classification of power system stability. CIGRE/IEEE, **N° 231**
- Optimisation of protection performance during system disturbances, CE/SC 34, **N° 232**
- Applications policy for computer-based control system in substations. A review, CE/SC B3, **N° 233**
- SF6 recycling guide. Use of SF6 gas in electrical power equipment and final disposal. Revised 2003. CE/SC B3, **N° 23**

Izdavač : Sekretarijat JUKO CIGRE

11000 Beograd, Vojvode Stepe 412

Glavni i odgovorni urednik : Gordana Spaić, dipl.ing.

Obrada na računaru: Julija Stević

Štampa: MST Gajić, Beograd